

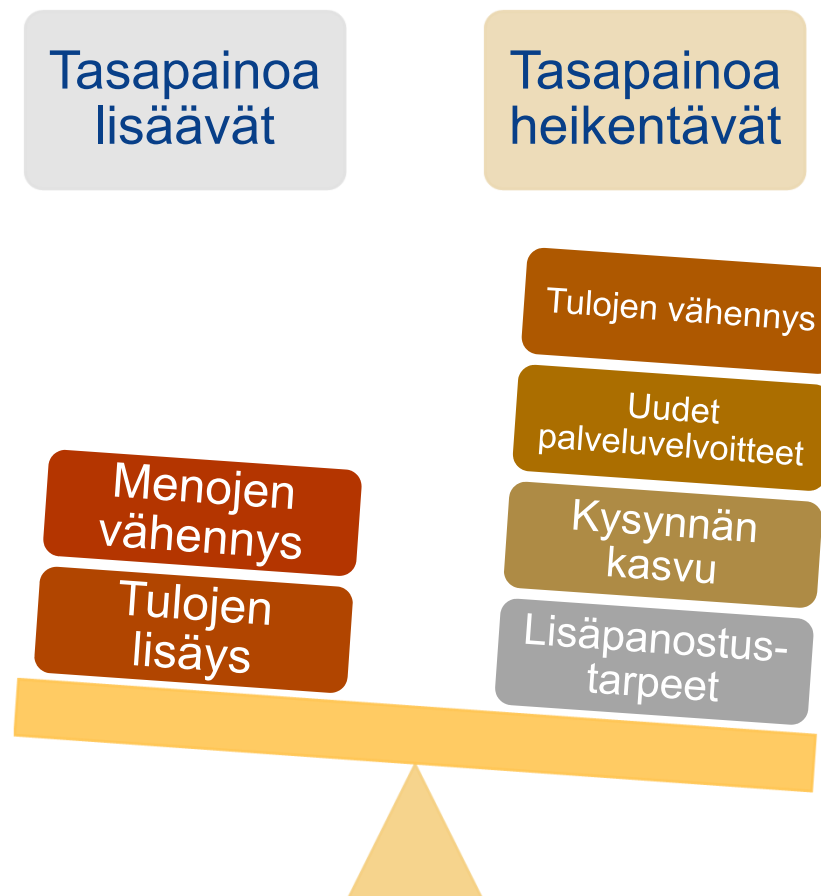
KOMMENTTI- PUHEENVUORO

Kuntaliiton maakuntatilaisuus, Päijät-Häme
25.10.2019

Päivi Rahkonen, Hollolan kunnanjohtaja



VAHVA KUNTATALOUDEN EPÄTASAPAINO



TALOUDEN KUVA



Kunnan taloussuunnitelma on alijäämäinen 2020-2023



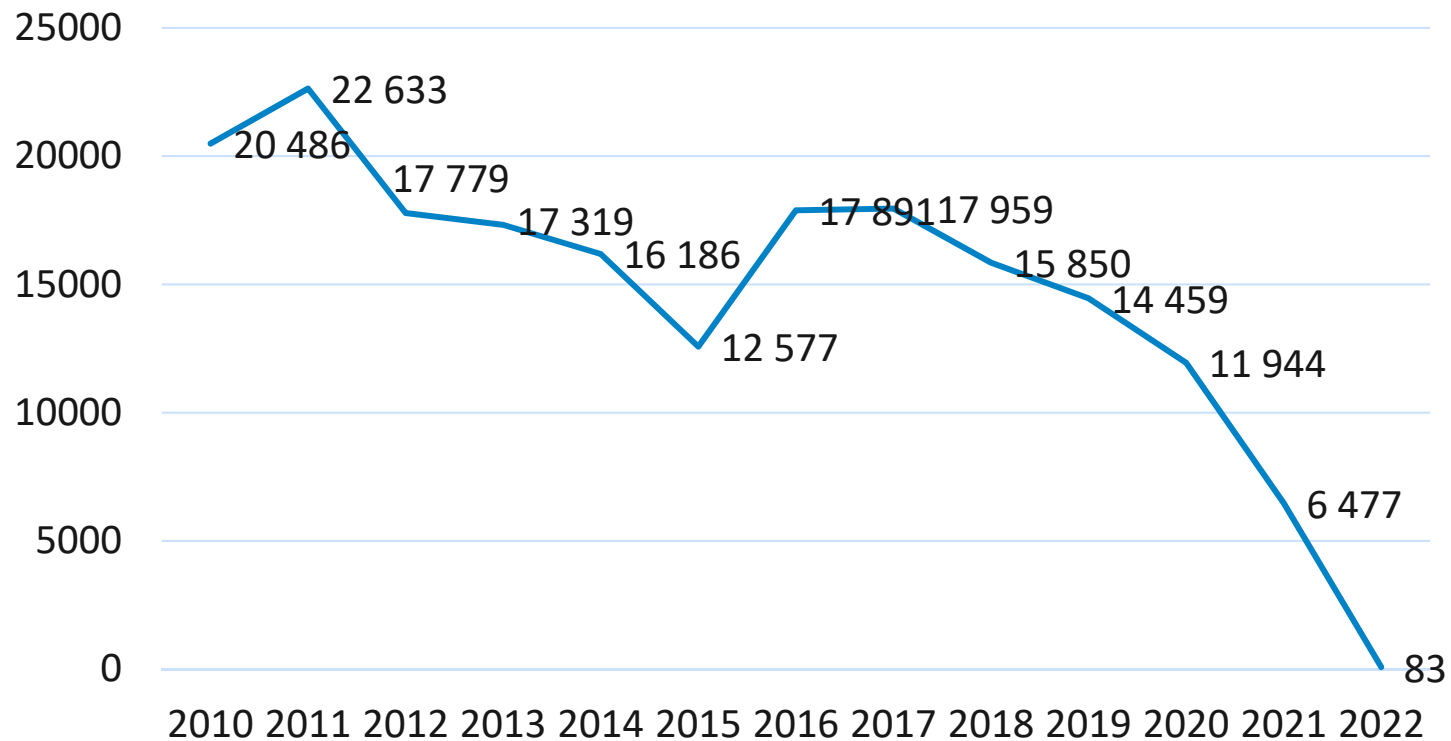
Helppoja säästöjä ei ole

Kunnan toimintamenot on läpikäyty erillistarkasteluin ja vertailutarkasteluin



Kuntalaki edellyttää talouden tasapainoa

Taseen kertynyt ylijäämä 2010— 2022



Hollola

Lahden Seutu

Julkiset sote-palvelut

Säästöt uhkaavat viedä sadat työpaikat

Kuntien talousahdinko tuo paineita vähentää henkilöstöä sosiaali- ja terveysalan kuntayhtymissä.

Maarit Vaaherakumpu / Uutisuomaalainen

Useista sosiaali- ja terveysalan kuntayhtymistä uhkaa katoa jopa satoja työpaikkoja. Sote-kuntayhtymissä tavoitellaan nyt isoja säästöjä yhteistyönä, eli yt-neuvotteleina. Jo päättymässä yt-neuvotteleissa on sovittu myös yt-neuvotteleita ensi vuodelle.

Työntekijöitä etsien kunnissa on kymmenkunta maakunnallista sote-alan toimijaa, joihin yt-neuvottelet ovat tänä vuonna päättyneet. Menettämällä tai suunnitellulla säästöillä.

Isäiksi sote-alaa koskevia yt-neuvotteleja on pienemmässä määrässä kuin muissa kunnissa. Kaikkiaan kunnista alalla on tänä vuonna ollut tai on virheillä noin 30 yt-neuvotteleita.

Uutisuomaalaisen kysyn maakunnallista sote-toimijaa niiden yt-neuvotteleiden syytä. Useimmat korostivat vastuustaan omistajien säästötoimista. Kuntien talousahdinko on heikentynyt, ja toisaalta sote -merolla on kasvaneita määriä muissa väestön ikäryhmissä vuosiksi.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän esittämien muutostyöpaikat Sami Sipilä kuva-

taatti yhtälön erittäin vaikeaksi. – Etelä-Savon väestö on ikäännytynyt. Se tarkoittaa, että palvelujen kysyntä on voimakkaassa kasvussa. Keskimäärin ikäännytneet ihmiset eivät maksa niin paljon veroja kuin työssäkäyvät, ja muutkin valtion kunnilla kiristävätkin toimepiteet ovat tehneet sen, että kuntien kantaohjelma on todella heikko. Sipilä sanoo.

Essoissa tavoitellaan yhdeksän miljoonan euron säästöjä, ja yt-neuvottelet ovat menettäneet. – Toimialueen kuntien mykkyys veroalalla – verotus plus valtionosuudet – eivät riitä väestön keskimääräistä suuremman palvelutarpeen työsäätämisen rahoittamiseen, strategijaohjaaja Timo Louhe Päättäjien Hyvinvointiyhteistyön ja Superin tiedossa on kymmenkunta maakunnallista sote-alan toimijaa, joihin yt-neuvottelet ovat tänä vuonna päättyneet. Menettämällä tai suunnitellulla säästöillä.

Isäiksi sote-alaa koskevia yt-neuvotteleja on pienemmässä määrässä kuin muissa kunnissa. Kaikkiaan kunnista alalla on tänä vuonna ollut tai on virheillä noin 30 yt-neuvotteleita.

Uutisuomaalaisen kysyn maakunnallista sote-toimijaa niiden yt-neuvotteleiden syytä. Useimmat korostivat vastuustaan omistajien säästötoimista. Kuntien talousahdinko on heikentynyt, ja toisaalta sote -merolla on kasvaneita määriä muissa väestön ikäryhmissä vuosiksi.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän esittämien muutostyöpaikat Sami Sipilä kuva-

taatti yhtälön erittäin vaikeaksi. – Etelä-Savon väestö on ikäännytynyt. Se tarkoittaa, että palvelujen kysyntä on voimakkaassa kasvussa. Keskimäärin ikäännytneet ihmiset eivät maksa niin paljon veroja kuin työssäkäyvät, ja muutkin valtion kunnilla kiristävätkin toimepiteet ovat tehneet sen, että kuntien kantaohjelma on todella heikko. Sipilä sanoo.

Essoissa tavoitellaan yhdeksän miljoonan euron säästöjä, ja yt-neuvottelet ovat menettäneet. – Toimialueen kuntien mykkyys veroalalla – verotus plus valtionosuudet – eivät riitä väestön keskimääräistä suuremman palvelutarpeen työsäätämisen rahoittamiseen, strategijaohjaaja Timo Louhe Päättäjien Hyvinvointiyhteistyön ja Superin tiedossa on kymmenkunta maakunnallista sote-alan toimijaa, joihin yt-neuvottelet ovat tänä vuonna päättyneet. Menettämällä tai suunnitellulla säästöillä.

Yhteistyönä, eli yt-neuvotteleina. Jo päättymässä yt-neuvotteleissa on sovittu myös yt-neuvotteleita ensi vuodelle.

Työntekijöitä etsien kunnissa on kymmenkunta maakunnallista sote-alan toimijaa, joihin yt-neuvottelet ovat tänä vuonna päättyneet. Menettämällä tai suunnitellulla säästöillä.

Isäiksi sote-alaa koskevia yt-neuvotteleja on pienemmässä määrässä kuin muissa kunnissa. Kaikkiaan kunnista alalla on tänä vuonna ollut tai on virheillä noin 30 yt-neuvotteleita.

Uutisuomaalaisen kysyn maakunnallista sote-toimijaa niiden yt-neuvotteleiden syytä. Useimmat korostivat vastuustaan omistajien säästötoimista. Kuntien talousahdinko on heikentynyt, ja toisaalta sote -merolla on kasvaneita määriä muissa väestön ikäryhmissä vuosiksi.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän esittämien muutostyöpaikat Sami Sipilä kuva-

taatti yhtälön erittäin vaikeaksi. – Etelä-Savon väestö on ikäännytynyt. Se tarkoittaa, että palvelujen kysyntä on voimakkaassa kasvussa. Keskimäärin ikäännytneet ihmiset eivät maksa niin paljon veroja kuin työssäkäyvät, ja muutkin valtion kunnilla kiristävätkin toimepiteet ovat tehneet sen, että kuntien kantaohjelma on todella heikko. Sipilä sanoo.

Essoissa tavoitellaan yhdeksän miljoonan euron säästöjä, ja yt-neuvottelet ovat menettäneet. – Toimialueen kuntien mykkyys veroalalla – verotus plus valtionosuudet – eivät riitä väestön keskimääräistä suuremman palvelutarpeen työsäätämisen rahoittamiseen, strategijaohjaaja Timo Louhe Päättäjien Hyvinvointiyhteistyön ja Superin tiedossa on kymmenkunta maakunnallista sote-alan toimijaa, joihin yt-neuvottelet ovat tänä vuonna päättyneet. Menettämällä tai suunnitellulla säästöillä.



Sote-alan säästöihin liittyviä yt-neuvotteleja maakunnissa 2019

MENEILLÄÄN:	PÄÄTTYNEET:
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri <ul style="list-style-type: none">- Vähennystarve 250 henkilötyövuotta.- Rahoitusvajae 20 Me, josta 8 Me on jo tavoiteltu säästöillä. 12 Me on jäljellä.	Kymenlaakso eli Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä <ul style="list-style-type: none">- Vähennystarve 429 henkilöä vuoden 2020 loppuun mennessä. Enintään 112 irtisanotaan.- Säästö tavoitte 25 Me, jota henkilötyövähenysten osuus 16,6 Me.
Essote eli Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä <ul style="list-style-type: none">- Vähennystarve 50 henkilötyövuotta hallinto- ja tukipalvelusta, muuten osaa ei määrätty.- Tavoitteena 9 Men pysyvät säästöt.	Päijät-Hämeen hyvinvointialueentayhtymä <ul style="list-style-type: none">- Vähennyys 250 henkilötyövuotta. 51 irtisanotaan. Noin 3 500-16 määrällisiä lomautuksia.- Säästö tavoite 15 Me.- Yhtymähallitus päättää neuvottelutuloksen hyväksymisestä 8.10.
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soite <ul style="list-style-type: none">- Vähennystarve 200 henkilötyövuotta.- Säästö tavoite 14 Me ensi vuodelle.	Kalviainen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä <ul style="list-style-type: none">- 22 päätetty vähentää talous ja henkilöstöhallinnosta.- Lisäksi koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelet menossa päätöksenteon 9.10.- Säästö tavoite 2 Me.
Pirkkanan sairaanhoitopiiri <ul style="list-style-type: none">- Vähennystarve ei ole määrätty.- Ketään ei irtisanoeta eikä lomauteta. Määrä alkaa vähennettävä.- Tavoitteena pysyä talousarviossa, enimmäksä henkilöstömenot ylittävät 7 Me ja tulos on 3,2 Me alijääminen.	HARKINNASSA:
	Vaasan sairaanhoitopiiri <ul style="list-style-type: none">- Lähivälittömää ratkaisua, tarvitaanko yt-neuvotteleja.- 19 miljoonan euron säästöohjelmasta noin 7,5 Me yhä jäljellä.
	Esote eli Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä <ul style="list-style-type: none">- Yt-neuvottelet ovat suunnitteilla.- Koskevat koko henkilöstöä, jos alkavat.

Asiantuntija-arvio

Pirullinen ongelma

Kunnallistalouden professori Arno Vakkuri Tampereen yliopistosta muistuttaa, että sosiaali- ja terveydenhuolto on kuntien menojen nopeasti kasvaneen osuuden takia erittäin tärkeä alue. Juuri siihen myös kohdistuu erityisiä paineita lisätä ja parantaa palveluja. – Tämä on varsin pirullinen ongelma. Sekä menojen hillintään että menojen kasvattamiseen liittyy samanlaisia paineita. Tämä on hankala jännite niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Vakkuri muokkaa on työtyöllisiä erottaa toisistaan palvelujen rahoitus, organisoitua ja tuottamiseksi. – Rahoitustaan jakamisessa tarvitaan tavalla tai toisella laajempaa pohjaa. Palvelujen organisoitua ja tuottamista taas enemmän rippovat siitä, millaisesta palvelusta on kysymys.

Kunnat tekevät taloudestaan tänä vuonna ennätystappiot

Maarit Vaaherakumpu / Uutisuomaalainen

Kuntalaiton pääekonomistin Minna Panakallon mukaan tulvasta vuodesta tulee koko kuntataloushistorian heikoin. Kuntien talous heikkeni jo viime vuonna, jolloin kaksi kolmasosaa eli 209 kuntaa 311:stä teki alijäämisen tuloksen. – Tästä vuonna alijäämää tekevien kuntien määrässä puhutaan kymmenen lisääntyneestä, mutta ihan koko kuntakenttä ei alijäämää tee, Panakallo sanoo. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli viime vuonna vielä nollassa tuntu massaa, mutta tänä vuonna se putaa Panakallon mukaan noin miljardi euroa miinuselle.

Kuntien säästöpaikat näytettiin Panakallon mukaan purkautuvan nyt erityisesti sote kuntayhtymiin, mutta se näytettiin karsimassa myös omia toimintakenttiä. – Vuonna 2020 suurella osalla kunnista olisi laskennallista tuloveroprosentin korotuspainetta, ja yli puolella kunnista korotuspaine olisi yli 3 prosenttiyksikköä. ”

Henkilöstömenoja pyritään pienentämään myös muun muassa vähentämällä määrällisiä työntekijöitä ja sijaisia. Lisäksi työtä usein organisoitua uudelleen. Johtokunta maakunnallisissa sote-alan yt-neuvotteleihin liittyy myös toimintojen tai yksiköiden yhdistämistä. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaalla sosiaali- ja terveyspalveluja hoitava Soite aikoo yhdistää neijä työkokoukset.

Odotehtiin, että rahoitusvastuu siirtyisi valtiolle.

Kuntien kanto-kyky on todella heikko.

Esote muutosjohtaja Sami Sipilä

Minna Panakallo

Kuntien menopainetta lisäävät, että palveluille on yhä enemmän kysyntää.

Kunten tekevät taloudestaan tänä vuonna ennätystappiot

Maarit Vaaherakumpu / Uutisuomaalainen



Kunten menopainetta lisäävät, että palveluille on yhä enemmän kysyntää.

Kunten tekevät taloudestaan tänä vuonna ennätystappiot

Maarit Vaaherakumpu / Uutisuomaalainen

Kunten menopainetta lisäävät, että palveluille on yhä enemmän kysyntää.

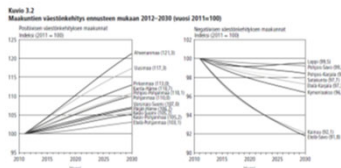
Kunten menopainetta lisäävät, että palveluille on yhä enemmän kysyntää.

PHHykyn ennakoitu alijäämä v. 2019 n. -40 milj. e

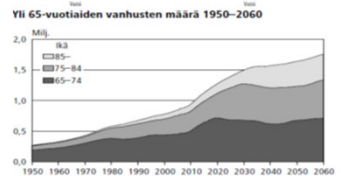
Hollola: verotulorahoitus v. 2019 + 0,5 milj. e, sotemenot + 5 milj. e

”Vuonna 2020 suurella osalla kunnista olisi laskennallista tuloveroprosentin korotuspainetta, ja yli puolella kunnista korotuspaine olisi yli 3 prosenttiyksikköä.”

MITÄ TAPAHTUU KUNNILLE ?



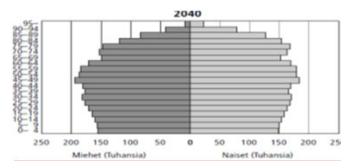
Muuttoliike ja alueiden eriytymiskehitys on voimakasta



Ikääntyneiden palvelutarpeet kasvavat nopeasti



Työvoimapula uhkaa nostaa kustannuksia



Huoltosuhte heikkenee ja veronmaksajat vähenevät

MITÄ TAPAHTUU KUNNISSA ?



Soten rahoitustarve on syönyt kuntien kaiken liikkumavaran. Säästöpainet siirtyvät sivistykseen ja opetukseen.



Kuntien tyhjenevistä ja sisäilmaongelmaisista kiinteistöistä aiheutuu tulosvaikutteisia alaskirjauksia, mitkä syövät taseen ylijäämät/kerryttävät alijäämää



Elinvoiman kehittämispanostuksen vastuu ja -odotukset on siirretty kunnille, joiden verotulot eivät ole vuosiin juurikaan kasvaneet.

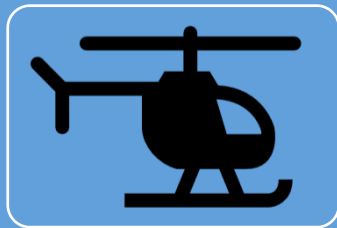


Kuntien väliset erot repeävät; varakkaiden kuntien lisäpalvelut lisäävät eriarvoistumista ja asettavat paineita uusille lakisääteisille palveluille

MITÄ TAPAHTUU VALTAKUNNALLISESTI ?



”Taistelu” kuntien sisällä



”Taistelu” kuntien välillä



”Taistelu” kuntien ja valtion
välillä

KUNNALLISEN ITSEHALLINNON PERUSTUSLAIN SUOJAN ASETTAMINEN ARVIOITAVAKSI ?

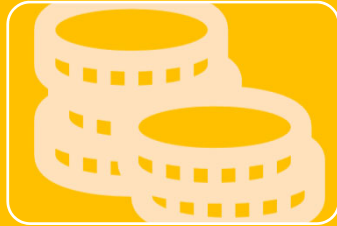
Kunnilla ei ole ollut riittäviä resursseja lakisääteisten tehtävien hoitoon: vaikutukset jakautuvat epätasa-arvoisesti, kunta/aluekohtaisia vaikutuksia ei ole arvioitu suhteessa perustuslakiin.

Tehtävien arvioinnissa ei ole otettu huomioon rahoituksen riittävyyttä kuntien yleisen toimialan tehtäviin.

Kuntien tosiasiallista mahdollisuutta paikallisten olosuhteiden huomioon ottamiseen ei ole otettu huomioon yksityiskohtaisen lainsäädännön asettamisessa.

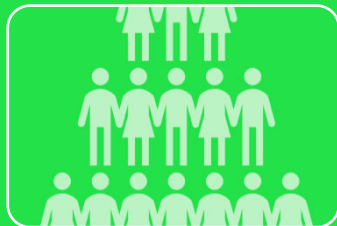
Kunnalle säädetyt lisävelvoitteet eivät automaattisesti ole korottaneet/eivät korota valtion rahoitusosuutta eikä konkreettisia arvoja tai rajoja kuntien voimavarojen riittävyydelle.

PERUSVIESTIT



Kuntien rahoitus kuntoon

- Lakisääteisten tehtävien riittävä rahoitustaso



Kuntien paikallisuuden roolin ja merkityksen tunnustaminen ja hyväksyminen

- Kunta ei voi olla pelkkä säästöautomaatti

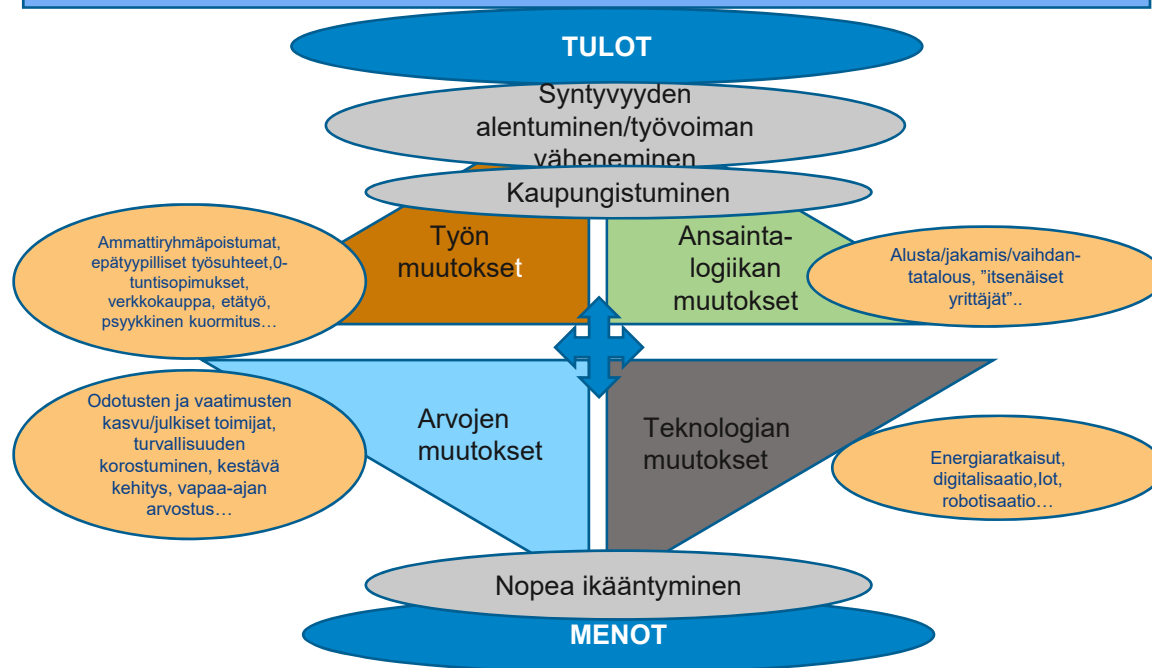


Uskottava tulevaisuuden kuva ja suunnitelma, ETENEMINEN (sote)

- Elämisen edellytyksien varmistaminen eri puolilla Suomea

Vauramo 2019: "Kun vanhusikäluokkien kasvu suhteutetaan veronmaksukykyyn, joka ei väestön ikärakenteen vuoksi kasva, nähdään, että hoitoon ja hoivaan käytettävissä oleva resurssi pienenee hoivan osalta noin 40 % ja hoidon osalta noin 15 %."

YHTEISKUNNALLISET MUUTOKSET/KUNTAHAASTEET vs. TASAPAINO



MIKÄ ON SE UUSI RAKENNE JA MALLI, MITEN VALTIO/KUNNAT SELVIÄVÄT TULEVAISUUDEN HAASTEISTA ?